43291

1. štev. V Ljubljani, četrtek 1. maja 1919. I. leto.

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravništvo na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.
„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . K 16·— četrt leta . . . . K 4·—
pol leta . . . . K 8·— en mesec . . . . K 1·50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Načela našega dela.

Zveze in društva narodno mislečega delavstva vseh strok in panog dobijo danes z „Narodnim Socijalistom“ svoje že davno zaželjeno lastno in samostojno glasilo.

Ime lista izraža načela, ki jih bo list zastopal, in ki vežejo medseboj člane organizacij narodnih delavskih vrst. Kakor dosedaj bomo tudi v bodoče bojevali svoj boj za naše razredne koristi in socijalno pravičnost t. j. za enakost eksistenčnih pogojev s stališča naroda in narodne države, kateri pripadamo.

Kakor ima vsak človek pravico do življenja, tako jo ima tudi vsaka družba. Človek ne živi samoten, temveč z ljudmi v družbi. Da se bije v družbi boj med gospodarsko močnejšimi, ki bi radi lepo živeli na račun slabejših, ki se hočejo tega izkoriščanja otresti, tega ne bo nihče tajil. Toda poleg čisto želodčnih potreb ima človek še druge nič manj važne potrebe in ideale, ki jih hoče imeti tudi uresničene. In ti ideali, ki so narodova svoboda in neodvisnost, se dajo doseči le, če se ustvari — kljub danes si še nasprotujočim interesom obeh glavnih slojev družbe — primerna oblika za skupno življenje. To obliko hoče ustvariti narodni socijalizem, kakor ga pojmujemo mi.

Narodni socijalizem ne zanikuje naravnosti različnih slojev: zanikuje le potrebnost izkoriščanja. Izkoriščanju velja naš boj, ki ima za cilj iztrebljene revščine in ustanovitev takih življenjskih pogojev, da se bomo mogli tudi mi — danes še izkoriščani — veseliti življenja. Pri tem boju nam pa bo poleg naših slojnih interesov vedno pred očmi, da smo del naroda, ki sedaj bolj kot kedaj preje rabi vseh svojih sinov za srečen razvoj. Naj grozi dobiti boj za dosego lepšega in svetlejšega življenja še take oblike, nikdar ne bomo pozabili, da potrebuje naš narod, ki ga bodo mogočneži v Parizu razdelili na dvoje, sil vseh svojih članov, bogatih in izkoriščanih.

Naše prepričanje je, da je narodnost takšna življenjska sila, ki je ne uniči niti — v ostalem naravni — boj med gospodarsko močnimi in gospodarsko izkoriščanimi sloji. Vedno bo naš ideal dobro urejena, sreči in napredku svojih državljanov služeča država, ki bo privlačna sila nesrečnih naših bratov iz Goriške, s Krasa, Trsta in Istre. Ta ideal izvira iz zavesti, da bo ugled in moč naše države na zunaj lajšal usodo neodrešenih bratov in da primore v mnogem izboljšanju življenjskih pogojev vseh delavskih vrst v državi.

Ne zanikamo, da bi mogla imeti odkritosrčna delavska internacijonala blagodejen vpliv za odstranjenje revščine in bede izkoriščanih slojev, toda prepričani smo, da more do take internacijonale priti le potom dela za nas, za narod, narodnost in državo. Mednarodne razmere so bile do sedaj in bodo še nadalje v štadiju boja in tekmovanja. Narod in njegova država, ki brani svoje pravo, prispeva k izpolnitvi mednarodnega prava in s tem k izboljšanju mednarodnih odnošajev. Narod pa, ki svojih pravic ne brani iz vseh svojih sil, ki si ne ustvarja narodne kulture, ki mu ni mar, da bi dal svoji narodnosti vsebino, tak narod prispeva k delitvi narodov na gosposke in hlapčevske, tedaj k absolutno nezdravemu socijalnemu pojavu. Jasno je tedaj, da ne moremo kričati: „Živela internacijonala!“ pri tem pa pozabljati narod in svojo narodno državo. Internacijonala nam ni pomagala k narodnemu osvobojenju, pa nam tudi za naprej ne bo nič pomagala, če si sami ne bomo. Zato se zanjo prav nič ne navdušujmo, posebno, ker vidimo, da sedaj po vojni ni nič boljša kot je bila pred vojno, in da bi v njej — v internacionali — Nemci še vedno najraje komandirali in jo izrabljali za svoje viljemovske namene.

To so načela, ki so združevala doslej člane v organizacije narodno mislečega dalavstva, po teh načelih bo uravnano naše delo tudi v naprej. Bilo je prav težko v začetku, ko je bilo naše pošteno mišljenje zasmehovano. Toda kljub vsem oviram, ki so se včasih videle nepramagljive, smo se združevali v samozatajevanju pričakujoč trenutka, ko bomo lahko ponosno stopali na plan in si izsilili priznanje javnosti.

Tihemu in vstrajnemu delu sledi nastop trdno sklenjenih vrst, ki gredo v boj za svoje pravice samozavestno in neodvisno, odločene, da postanejo tudi v političnem življenju naroda in države samostojen in upoštevan činitelj. Z delavcem, uslužbencem, pomočnikom velikega in malega obrata je združen poljski delavec, uradnik najrazličnejših strok, invalid in penzijonist. V naših vrstah so pripadniki raznih svobodnih poklicev. Pri nas ni razlike, ne preziranja in zaničevanja in tudi zavisti ne, ki se je začela v zadnjem času v slovenski javnosti proti izobraženejšim iz demagogije pojavljati. Nam je dobrodošel vsak, **ki ima čut za socijalno pravičnost in voljo poseči zanjo v boj,** pa naj bo iz ljudske šole ali doktor z univerze. **Prvi ni manj vreden kot zadnji,** ta nič manj socijalen kot prvi.

Naše organizacije preveva prava odkritosrčna demokracija in stremimo za tem, da bo demokracija vodilno načelo v vsem javnem življenju. Vsakomur mora biti možno, da si ustvari pozicijo, ki odgovarja njegovim zmožnostim in delu.

V imenu socijalne pravičnosti zahtevamo, da se izvede nacijonalizacija in socijalizacija železnic, rudnikov in veleindustrije. Delavstvo mora biti soudeleženo na dobičku produkcije. Enkrat za vselej mora biti konec, da je delavec na milost in nemilost izročen kapitalu in podjetništvu. Smo za delavske zbornice in delavsko zaupništvo. Agrarno vprašanje je rešiti odločno in brez popustljivosti in omejitev. Zemljo onemu, ki dela! Vojne dobičke je vrniti narodu, kateremu so bili ukradeni!

Rudolf Juvan.

Naš razvoj.

Narodno socijalno gibanje na Češkem je povzročilo ustanovitev „Narodne delavske organizacije“ v Trstu. Slovensko delavstvo v Trstu je uvidelo nam Slovencem nevarno in škodljivo internacijonalno delo laških socijalnih demokratov Že takoj v prvem letu se je pokazalo, da je bila ustanovitev te organizacije živa in nujna potreba z ozirom na naše slovensko stališče v Trstu. Število članov je naraslo kmalu na tisoče. Največ je bilo slovenskih železničarjev, kateri so si pozneje ustanovili lastno organizacijo „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“. Kako velikega pomena sta bili ti dve organizaciji za slov. delavce in za slovensko stvar v Trstu v obče, bi bilo odveč omenjati. Do ustanovitve teh organizacij je bil slovenski delavec le uboga para, največji trpin, ki je moral opravljati najnižja dela. Povsod se je slovenskega delavca zapostavljalo, dočim so italijanski in nemški delavci zasedali samo boljša mesta.

Tudi v Ljubljani smo že leta 1907 čutili potrebo podobne organizacije. Do takrat so imeli skoro odločilno besedo pri delavskih vprašanjih socijalni demokratje. Sklicevali so shode in sestanke večina v blaženi nemščini in vsem je še v spominu, kako so prihajali k nam in v nemščini navduševali našega delavca razni „Genossi-Ressli“ na shodih, ki so se največkrat vršili v nemški Kazini. Narodno zavedni delavci smo kmalu spoznali nam in našemu narodu kvarno mednarodno gibanje in smo začeli razmišljati, kako ustanoviti lastno narodno organizacijo. Odločili smo se, da ustanovimo tudi v Ljubljani po vzoru Trsta svojo lastno „Narodno delavsko organizacijo.“

Težak je bil naš začetek Ko smo sklicali prvi sestanek, nas je bilo navzočih pet. A že prihodnji teden nas je bilo nad 20 pristašev trdno odločenih, da izvedemo započeto delo. Za ustanovitev organizacije nas je bilo še vedno premalo, zato smo vstrajno delali brez hrupa od moža do moža. Po dveh mesecih smo imeli v ljubljanskem Mestnem domu ustanovni občni zbor in takrat nas je bilo že nad 200. Izvoljeni odbor naše NDO. je bil prav pridno na delu in po nekaj mesecih smo šteli nad 800 članov. Poleg teh članov smo imeli še močno mladinsko skupino, ki je štela za takrat lepo število 350 članov. Vse to delo smo izvršili sami in vsa očitanja, da smo privesek buržoazije so bila neutemeljena. Ker je bilo delo NDO. bivši avstrijski državi prenevarno, zato je leta 1911 vlada radi nekega sklepa mladinske skupine razpustila NDO. Potrlo nas je, razpršili so nas, toda uničiti nas niso mogli, ker smo verovali v našo pravično stvar in ker smo vstrajali na naši začrtani poti. Da se naši pristaši ne razgube, se je ustanovilo društvo „Bratstvo“, katero pa je bilo boj izobraževalnega značaja Mirovali nismo kajti že takoj prihodnje leto smo ustanovili, kot splošno našo strokovno organizacijo: „Narodno-socijalno Zvezo.“

Priznam, naše stališče je bilo težavno, a ker smo zaupali v naš program in bili prepričani, da bodemo s tem le koristili našemu malemu človeku, smo neumorno delali in tudi napredovali četudi počasi.

Leta 1913 smo sklicali prvi večji „Narodno socijalni kongres“ Po udeležbi in vsebini referatov smelo trdim, je bilo to zborovanje eno najlepših in najpopolnejših te vrste med Slovenci. Sklenilo se je na tem kongresu, da se združijo vse naše organizacije v NSZ. kot centralni organizaciji.

A izbruhnila je vojna. Prvo seveda, kar je morala avstrijska birokratska vlada storiti je bilo, da je ustavila delovanje NSZ. Bili smo ravno v največjem razvoju. Vendar avstrijski militarizem je bil močnejši. Molčati smo morali 4 dolga leta, a trdno prepričani, da bode tudi našega molka konec, ker smo predobro zaupali v našo pravično stvar. Že lansko leto meseca junija se nam je po daljšem moledovanju dovolilo zopetno delovanje. A tudi to na novo oživljeno gibanje je imelo precej težkoč. V zavesti in s trdno voljo koristiti našemu delavstvu, smo se podali pogumno na delo in napredovali smo. Delavstvo je spoznalo, da gremo po pravi poti in sprevidelo, da ima največjo oporo v NSZ. Danes smo močni. Imamo lepo število podružnic in to je armada, ki šteje tisoče. Vsi napori zvijače in

Socijalna zakonodaja mora jamčiti moškemu, ženskemu in mladostnemu delavstvu vse pravice in varstvo v mezdnem razmerju. Varovati ga mora tudi za slučaj bolezni, brezposelnosti, invalidnosti in starosti. Vojnim invalidom, vdovam in sirotam je omogočiti življenske pogoje z državnimi sredstvi.

Naš boj je svet in meri na pridobitev pravic brezpravnim in izkoriščanim. Zato pojdite z nami vsi oni, ki se čutite zapostavljene. Le močne in strnjene vrste izvojujejo zmage! Iz krvi preteklih dni naj vsklije velik in silen rod, ki se bo zavedal svojega človečanstva in povzdignil narod na stopnjo veljave in blagostanja. Vsi hočemo biti srečni in vsi hočemo živeti! Pri tem se mora korist posameznika ukloniti potrebam splošnosti, ker moramo živeti vsi za enega in eden za vse!

Narodno delavsko ljudstvo ljubi svojo domovino in noče biti element uničevanja in razdiranja komaj osvobojene domovine. Neomahljivo vero ima delavsko ljudstvo v veliko bodočnost svoje države. Zahteva pa od države izpolnitev vseh zahtev, ki merijo na socijalno pravičnost in jednakost vseh državljanov brez razlike.

Tolmač vseh teh zahtev bo „Narodni socijalist“, katerega podpiraj jugoslovanski proletarijat, kot odkritega zagovornika svojih teženj in zahtev!

Ivan Tavčar.

Prvi maj.

Zacvetele so poljane in zakipela je zemlja v pomladnem žaru. Vsepovsod novo življenje in vsepovsod nove sile, ki gredo delu in plojenju nasproti. Moč in velika volja po ustvarjanju je visoka pesem prerojenja, ki jo danes čutimo vsi, prav vsi.

Žalostne in temne zgodbe imamo za seboj. Bile so štiri pomladi in štirikrat smo praznovali majski dan obupani in sklonjenih glav, stisnjenih pesti in zaprtih src. Kri pod nogami in vešala nad nami so bila znamenja, ki so nas tirala kot zle pošasti neznanokam. Na čelo nam je bilo utisnjeno znamenje suženjstva in sramote, ko smo bili vrženi v boj za tuje interese in za svojo smrt.

Danes je peta pomlad in peti maj. Militaristični kajzerizem je padel in naš narod je vstal. Kapitalistični in absolutistični bič je zlomljen in velika demokracija in čut socijalne pravičnosti in enakosti je prevzel vse narode in države. In ko se nam zdi naša domovina osvobojena na zunaj in znotraj, bi človek mislil, da bodo praznovale množice teptanih in zaničevanih praznik prvega maja veselih in jasnih lic. Toda temu ni tako. Le mislili smo, da je domovina osvobojena in le mislili smo, da je kapitalizma in absolutizma konec. Naša vera v pravičnost sveta je bila kruto ogoljufana in vsa resničnost dobre vere se je izkazala kot ostudna laž.

Zato praznuje jugoslovanski proletarijat prvi maj navzlic vsemu z največjo resnostjo in skrbjo za bodočnost.

Imperijalisti sede v Parizu in brezsrčno trgajo kos za kosom iz živega telesa naše domovine. Gorica, Kras in Trst so izgubljeni! Tisoči in tisoči naših najboljših sinov je obsojenih v robstvo. Samoodločba narodov je ostala prazna beseda in vsa prizadevanja naše mirovne delegacije so brezuspešna. Danes prav dobro vemo, da nimamo nobenih prijateljev na svetu in se na tujo pomoč ne smemo zanašati. Zapuščeni in izdani smo navezani izključno le sami nase. Tega se moramo zavedati! Pustimo sentimentalnost in poglejmo resnici v oči. Sami in le sami z lastno močjo in silo si postavimo domovino, kakršno zahteva naša pravica in naše življenje. V Parizu naj le sklepajo! Vendar končni račun bo sklenil narod in zaključila bodočnost! Svojih zasužnjenih bratov ne bomo nikdar zapustili in naj pride kar hoče. Z njihovo nesrečo bomo čutili in čisto gotovo ne bomo zamudili prilike, da jih osvobodimo. Dan obračuna z imperijalizmom ni daleč. Vsiljene sklepe mirovne konference spremlja prokletstvo nesrečnega jugoslovanskega naroda in neomajana volja, da ustvarimo sile, ki bodo temu prokletstvu znale podati tudi krepkega povdarka za izvojevanje pravice! Le pravico in ničesar drugega ne zahtevamo!

Težkim skrbem našega zunanjega položaja se pridružujejo še silno težavne razmere v naši državi sami. Vojne grozote so nam pustile dedščino, ki je vse preje kot zavidanja vredna.

Veliko pomanjkane in brezposelnost nižjih plasti naroda je tako splošna, da zna izvati katastrofo z nedoglednimi posledicami. Kaj nam pomagajo zvišane mezde, če se paralelno zvišujejo cene živil in drugih neobhodnih življenskih potrebščin. Ne samo to, tudi odporna sila je po štirih letih padla, da je vsako zdržanje v teh neznosnih prehranjevalnih in splošno socialnih razmerah le napenjanje loka, ki mora počiti.

Kruha in dela hoče narod, ki je bil tako nesrečno preizkušen v letih krvi in ubijanja. Jasno in brez vsakega pridržka lahko rečemo, da odgovorna vlada ni vse storila, kar bi morala, da olajša in odpomore ljudski bedi. Desorganizacija social. dela in brezglavnost vladinih ukrepov je prepogostokrat celo pomagala ustvarjati še težavnejše razmere, kot so že bile. Enkrat za vselej mora že pasti neodločnost vlade in vsi obziri do kapitalističnih izkoriščevalcev in špekulantov najširših ljudskih mas. Zahtevam celote, velike večine naroda se morajo brezpogojno podvreči interesi posameznih privilegirancev.

Proletarske vrste, do danes izkoriščane in zapostavljene terjajo pravice. Od svojih upravičenih zahtev ne morejo čisto nič popustiti. Vse državno življenje mora temeljiti na načelih jednakosti in brezpogojne pravičnosti. Konec je časom, da je bilo vse delo celokupnosti izvršeno na korist posameznikov. Iz znoja trpljenja in žuljavih rok mora dobiti vsak svoj pravični delež. Vsakomur mora biti omogočeno človeka vredno življenje in podani vsi pogoji, da bo lahko preživljal sebe in svojo družino. Vsa proizvajalna sredstva je posplošiti in napraviti dostopna vsakomur in vsem. Vse socijalne reforme je izvesti takoj in brez vsakega zadržka. To kar se je do danes delavskemu ljudstvu dalo je zelo malo v primeri s tem, kar se bo še moralo priznati. Delavec bo pognal transmisije, delavec bo izkopal zemeljske zaklade in pridobil državi bogatstva, ki nam bodo podala lepšo bodočnost. Upravičena je delavska zahteva, da je soudeležen na dobičku produkcije in sodeležen dobrin, ki jih je pridobil. Porušimo stebre kapitalistične države in postavimo novo stavbo, v kateri bo prostora za vse, za celokupen narod, z jednakimi pravicami in jednakimi dolžnostmi.

Razvoja ne bode ustavil nihče. Če ne bodete izvedli vseh socijalnih reform od zgoraj, jih bo narod izvedel sam. Življenje, ki ga živi proletarijat - večina naroda danes, ni življenje, ampak umiranje in neplodnost brez smisla in konca.

Ob mejah naše domovine se plazi zver boljševizma in samo čaka prilike, da vpade v ugodnem trenotku v naša mesta in sela. Do sedaj še narod ni imel nobene skupnosti z mislijo pobijanja in rušenja — krvave socijalne revolucije. S tem pa še ni rečeno, da je narod zadovoljen z vsem, kar je in bo. Danes še prevladuje močnejša zavest zdravega čuta reda in miru. Delavsko ljudstvo veže prevelika ljubezen do lastne grude in prevelika ljubezen do lastnega brata, da bi ubijal. Nikomur ne pride na misel, da bi zapustil domovino v najtežjih urah in bi se udal nepremišljenostim. Vendar to ne sme biti dobrodošlica sedanjim voditeljem države, da se udajo brezbrižnosti in omalovaževanju ljudskih zahtev! Če pride nesreča nad domovino, bo kriva izključno le nezmožnost vlade in bo le ona kriva, da so se iz države ohranjujočih elementov vzgojile sovražne mase, ki v svojem obupu ne bodo odgovorne za svoja dejanja. Ob dvanajsti uri kličemo: Živite z novim časom in ravnajte tudi tako, kot čas zahteva!

Kot še nikdar preje čuti danes delavsko ljudstvo neizogibno potrebo, da je tesno združeno in strnjeno v mogočnih organizacijah.

Ne samo manuelni delavec, ampak tudi duševni delavec se je izjavil solidarnega v socijalnem boju. Saj je bil tudi naš mali uradnik, državni in zasebni uslužbenec potisnjen v najnižje vrste stradajočega proletarijata. Vsi vemo, da je organizacija tista sila, ki daje našim zahtevam potrebni povdarek in le organizacija lahko izvojuje uspehe. Kar se je doseglo do danes v dobrobit delavskega ljudstva, je izbojevala le organizacija, to je armada, v kateri se bojujejo vsi za enega in eden za vse! Ko praznujemo delavski praznik 1. maja, se vsi zaobljubimo, da se bomo še trdneje oklenili svojih organizacij! Kot edine prave zastopnice naših interesov priznajmo le tiste organizacije, ki so izšle iz naroda. Zavržimo organizacije, ki so izšle iz sovražne tujine in ki se še danes ogrevajo za tuje koristi. Imejmo vedno in povsod pred očmi svoj lastni dobrobit, srečo in veličino naše ljubljene domovine. Poženimo preko meja, tja od koder je prišla, pogubno internacijonalo in prisezimo na prapor narodnega socijalizma!

Danes počiva delo in delavsko ljudstvo praznuje svoj praznik! Manifestaciji naše pravične stvari je namenjen dan! Praznujmo ga dostojno in veličastno, da damo našim zahtevam značaj resnosti in discipline. Neomajana volja in vztrajnost v delu in boju bo čisto gotovo prinesla delavskemu ljudstvu še lepši in jasnejši praznik prvega maja, kot je letos!

---

zahrbtnosti sovražnikov ne razbijejo več naše sloge. Imamo tednik. Naša skrb bodi, da postane čimpreje dnevnik. Zaenkrat velik uspeh.

Pričakujemo še trenutka, ko bodo združene vse naše narodno socijalne organizacije v močni jednoti. Vse naše posamezne strokovne organizacije in društva, vsak zase ne pomenijo še tega, kar bi pomenile, ako bi bile združene pod jednotnim centralnim vodstvom.

Tovariši! Ko se spominjam na križeva pota našega dela in na težkoče, katerih je bilo vedno dovolj, prihajam do zaključka, da je naši pravični stvari trdna volja in vstrajnost največ pripomogla do uspehov. Zato vsi, ki čutite narodno, ki se zavedate, da ste Slovenci in Jugoslovani, vsi, ki hočete, da se naša država okrepi in ohrani na zdravi podlagi, vsi, ki veste, da je gonja od raznih strani proti državi le v škodo nam in našemu narodu in vsi, ki hočete, da bodemo potom naše združene organizacije dosegli to za čemur stremimo, to je po zboljšanju našega nacijonalnega in socijalnega položaja, strnite se v skupno močno organizacijo, katere glasilo bodi naš novi glasnik: „Narodni Socijalist“!

Zahtevajte »Narodnega Socijalista« po vseh gostilnah in kavarnah! — Pridobivajte mu naročnikov! —

Vladislav Fabjančič.

Jugoslovanska politična orijentacija.

Pariz, 17. aprila 1919.

Jugoslovanska domovina se nahaja v jako težkem zunanjem položaju. Tu v Parizu dobiva človek utis, da so se proti nam, posebno pa proti Slovencem zarotile vse kapitalistične evropske države. Kako je do tega prišlo, je marsikomu nerazumljivo. Redko kdo bo zapopadel, zakaj nam Četvorica odreka Prekmurje, zakaj so se celo za Maribor nergali, zakaj so zavzeli na Koroškem sovražno stališče napram slovenskim zahtevam. Ne vem še v tem trenutku, kako bodo možje odločili glede teh vprašanj, ali da zadeva ne stoji Bogve kako dobro, lahko rečem. Navzlic vsej propagandi se nam ni posrečilo prepričati teh ljudi, da imamo pravico na te kraje, oziroma da so nam ti kraji pri srcu, zato ker tam stanuje naš narod. Zdi se, da imajo ti možje zamašena ušesa za Slovence. Prepričan sem, da bi bili z drugačnim izborom naše mirovne delegacije dosegli pri Ententi več in da je mnogo kriva našemu neuspehu v Parizu lahkomišljenost, površnost in temeljito nepoznavanje razmer, ki so ji bili podvrženi tedaj odločujoči slovenski krogi.

Z druge strani pa se sedaj ni čas vdajati jokavosti in obupu. Odpreti je treba jasno oči. Orijentirati se moramo dodobra v položaju, v katerem se nahajamo.

Naprej bomo opazili, da z današnjo Francijo ne moremo in ne smemo računati. Uradna Francija je proti nam nerazpoložena v političnem obziru, ali tudi v ekonomskem obziru nimamo od nje ničesar pričakovati. Po samem pisanju francoskega časopisja, stoji Francija takorekoč pred financijalnim polomom. V tem se temeljito razlikuje od Anglije in Amerike, ki sta financijalno zdravi. Francijo je vojna stala okoli 340 miljard frankov, a od Nemčije dobi na papirju 66 miljard odškodnine. Nobeden pameten človek na Francoskem pa ne misli na to, da bo Nemčija kdaj izplačala to vsoto. Po sodbi kompetentnih ekonomistov bi to pomenilo financijalni krah republike z nedoglednim racijonalno-političnimi posledicami. Vladajoči krogi trepetajo, a socijalisti se vesele.

V Ameriki in v Angliji je, v kolikor je meni znano, položaj mnogo solidniji. S tema moramo in moremo računati.

Ali to nam ni dovolj, ker so te države predaleč od nas in imajo čisto drugačno socijalno konstrukcijo nego Jugoslavija in tudi ne uvidevajo, da imajo z nami kake ožje skupne interese.

Svojo mlado svobodo bomo morali rešiti na drug način in podjarmljene dele jugoslovanskega ljudstva bomo mogli izbaviti le s čisto drugačno metodo, nego se je dosedaj prakticirala po svetu.

Stopiti moramo z vso odločnostjo v vrsto onih narodov, ki hočejo na poštenih in novih temeljih preurediti svet. S tem stavkom sem menda že dovolj jasno izrazil svojo misel. Ali hočem govoriti še jasneje, da ne bo nobene pomote. Ententa ne misli in ne more nič ukreniti proti boljševikom. To je v Parizu jasno skoro vsem ljudem, ki so v in okolo jugoslovanske delegacije. Še le na Renu in v Italiji se pričenja defenzivna črta Entente proti Leninu. Če vkorakajo ruske čete v Pešto in če pridejo v Jugoslavijo, ne smemo za božjo voljo pričakovati niti enega ententinega bataljona, da bi jim zastavil pot. Ta naj naše javno mnenje natanko prevdari. Ali bi naša vojska sama mogla vzdržati navalu, to boste vi sami doma bolje vedeli nego jaz. In potem je vprašanje, če se izplača tolči se z Boljševiki za račun nehvaležne francoske in perfidne italijanske buržoazije. Pri takem opravilu bi Jugoslavija samo lahko izgubila. Ne daj Bog, da bi se nemški in madžarski nacijonalizem mogel znesti nad nami v imenu

socijalizma in komunizma, češ da smo mi Jugoslovani reakcionarski in kapitalistični najemniki. Ako mislijo naši ljudje, da se ne bodo mogli upirati, če pride do takega napredovanja rdeče revolucije, potem naj že danes, ko je še čas, izvajajo z najostrejšo logiko potrebne konsekvence.

Od narodnega poloma pri zmagi boljševizma v srednji Evropi nas bo rešila samo prevdarnost, bitrost v razmišljanju in odločnost. Izvedite mirnim potem socijalno revolucijo, ki je neizbežna. Zapadna Evropa ne bo pomagala, na njo se za božjo voljo ne zanašajte!

Iz zgodovine slovenske železničarske organizacije.

Če bi kdo pred kakimi petnajstimi leti rekel, da bomo imeli na železnicah narodne strokovne organizacije, bi se mu gotovo vse smejalo, ker socialna demokracija je s svojo mednarodnostjo tako prepregla železniški ustroj, da sploh nihče ni mislil, da je v ti mednarodnosti kdo ohranil še narodno čuteče srce. Železničarstvo slovanskega pokoljenja je bilo vse organizirano v mednarodni, v resnici pa v „štramtajč“, organizaciji. Sploh je vladalo mnenje, da sta pojma železničar in socijalni demokrat istovetna, da mora biti železničar obenem pristaš socijaldemokratske železničarske organizacije in tudi pristaš socijaldemokratične politične organizacije. Vladalo je to mnenje med železničarji samimi, vladalo je to mnenje sploh.

Bili pa so vendar med železničarji tudi ljudje, katere je bolelo večno zapostavljanje in zasramovanje vsega slovenskega, bolelo jih je, da ta lažimednarodna organizacija ni imela srca za slovenskega trpina, ga ni ščitila pred zapostavljanjem in izkoriščanjem, je poznala vedno le koristi nemškega sodruga. Leta 1909 so ustanovili narodno čuteči železničarji slovensko stanovsko organizacijo „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“. Nastala je v Trstu, tem velikem trgovskem in tudi največjem slovenskem mestu, kjer je slovenski živelj trpel najhujše zatiranje.

Reči moramo, da so možje, ki so se upali upreti takrat vsemogoči internacijonali, imeli zelo veliko poguma in velikansko zaupanje v lepšo bodočnost slovenskega naroda in posebno slovenskega železničarstva. Morali so tudi zelo veliko pretrpeti, saj je bilo napadov, očitanj, podtikanj, sramotenja in obrekovanj od strani internacijonalnih priganjačev nebroj in bi marsikateremu drugemu upadel pogum. Očetje Zveze so neustrašeno delovali naprej, saj jih je vodila trdna zavest, da dobra stvar mora končno zmagati. Vsi napadi, vsa očitanja, obrekovanja in zasramovanja, ves socijalnodemokratski terorizem se je razbil in razblinil ob trdni volji in še ob trdnejšem prepričanju o zmagovitosti ideje ustanoviteljev ZJŽ. Ta je rastla in krepila se, postala mogočna organizacija, je dosegla gmotne in moralne uspehe za svoje člane. Z rastjo te narodne organizacije je pa propadala mednarodna socijalnodemokratska moč, prodirala je med slovenskimi železničarji trpini zavest, da na domači zemlji gre kruh domačinu, ne pa tujim varovancem socijalne demokracije. Padala je moč te raznarodovalke železničarstva, le njen terorizem se ni manjšal, postajal je vedno besnejši in zlobnejši, se ni strašil nobenega, še tako peklenskega sredstva, da bi škodoval slovenski organizaciji. Bilo je vse zastonj. Zveza je rastla in je tudi potoki gnojnice, ki jih je zlivala internacijonala na njo, niso poplavili.

Kar ni zmogla zlobnost in podlost mednarodno našemljene nemškutarije, to se je posrečilo svetovni vojni. Komaj se je začela ta vojna, že je lopnil po Zvezi avstrijski vojaški stroj in nemška pest. V ječe, v strelske jarke in v tujino so morali voditelji in drugi člani Zveze, razkropili so zavedne slovenske železničarje križem sedaj propadle Avstrije. Denuncijanti so imeli bogato žetev. Posrečilo se jim je onemogočiti delovanje tej narodni organizaciji. Posledica je bila grozno izkoriščanje naših železničarjev.

Uspehi nemške vojske niso bili taki, kakoršne so pričakovali Nemci in njihovi mednarodni sodrugi, krhati se je začel svitel nemški meč, nemška pest je začela slabeti, nasprotno je rastlo zaupanje tlačenih narodov v boljšo bodočnost. Tudi med slovenskimi železničarji je vsplamtela ta zavest, Zvezarji so vstali k novemu delu in leta 1918 smo jo videli zopet na delu. Polom Avstrije je že našel slovenske železničarje na mestu. Izvršili so ogromno delo, prepeljali so obilne množice vojaštva soške armade in s tem rešili slovensko zemljo grozne nesreče, ki je pretila od podivjanih in popolnoma nedisciplinianih mas, ki bi sicer ropale in morile po naši deželi. Nemce je ta nepričakovani polom tako zbegal, da so vse popustili in zbežali, nemčurji so čez noč slekli svoje mednarodne cunje in postali narodnjaki ter prestrašeni pomagali zavednemu slovenskemu železničarju pri delu. Polom prej tako mogočne nemške stavbe je povzročil tak strah med poturicami, da so naenkrat znali slovensko in postali Slovenci. Danes je vse Jugoslovan, nihče noče poznati in vedeti za preteklost. „Saj smo Slovenci“, tako slišimo klicati tudi take ljudi, ki so prej pljuvali na vse slovensko, ki so govorili, da rajši ubijejo svojega otroka, kot bi ga dali v slovensko šolo, ki so upili na slovenske tovariše, da so srbofili, s katerimi nočejo delati službe in tako naprej. Poznamo jih vse, prihajajo eden za drugim v smrkavo Jugoslavijo, kakor so začeli razni hujskači nazivati našo domovino, zadišal jim je kruh v tej prej tako obsovraženi slovenski zemlji. Zopet rujejo proti Zvezi, ali ker jih ne ščiti več nemška pest, ker nimajo več na razpolago Volksratovcev, so pričeli drugačen način boja kot doslej. Najnesramnejše laži, so jim najboljše sredstvo, v zlobnosti se priganjači kar kosajo, hujskajo posebno proti slovenskemu uradništvu. Kričijo, da Zveza je vladna, leze vladi pod rep, je frakarska, kapitalistična, koritarska itd.

Zveza slovenskih železničarjev raste, ona gre mirno svojo pot naprej, ter se ne ozira na nobene napade in obrekovanja. Če bi človek odganjal vsakega psa, ki ga ob cesti oblaja, bi imel preveč zamude, bi ne prišel naprej. Tako tudi Zveza nemoteno koraka naprej in da pelje njena pot k uspehu, da je Zveza stanovsko-strokovna organizacija na mestu, ki bo res kaj dosegla, je pač najboljši dokaz to, da se tako strupeno in divje zaganja v njo nemškutarska druhal. Bojijo se Zveze, zato ji mečejo polena pod noge, zato jo blatijo in opravljajo, ali vse skupaj jim ne bo pomagalo ničesar. Narodna ideja in narodna zavest jugoslovanskega železničarstva bo pomandrala ostanke mednarodne nesreče pri nas.

Slovenski delavec, proletarec! Narodno zavedni slovenski železničarji in njihova zveza naj ti bodo v zgled. Organiziraj se tudi ti na narodni podlagi, ne išči zaslombe in sreče tam, kjer je ne boš našel. Dosegli so uspehe slovenski železničarji brez mednarodnosti, dosegli so velikanske uspehe češki proletarci s svojimi narodno zavednimi organizacijami, dosegel boš uspehe tudi ti brez mednarodnosti. Češki delavec je prvi spoznal, da je mednarodnost le pesek v oči, sredstvo, s katerim je hotel nemški kapitalizem podjarmiti druge narode.

Svetovna vojna je pokazala, da sta si nemški kapitalizem in pa nemška mednarodnost brat in sestra, ki sta složno z roko v roki hotela pomandrati svobodo narodov.

Če hočeš dobro sebi, svoji deci, svoji rodni grudi, svoji sedaj svobodni domovini, tedaj se zavedi svoje narodnosti, okleni se svojega naroda, išči zaslombe v svojih narodnih tovariših-sotrpinih, v organizaciji na narodno-socijalni podlagi.

Narodna organizacija te bo veliko bolj ščitila, kot pa tista hvalisana mednarodnost. Tujec ni imel in ne bo imel nikdar srca za tebe, gledal bo le na svojo korist.

Ne zaupaj in ne veruj tistim mednarodnim prerokom, ki prej niso videli tvoje prazne sklede, niso videli tvojega pota, ki je zahval tvoj izmučen obraz. Za najtežje delo so te rabili, robotal si tujcu, ti in tvoj narod pa sta ostala berača.

Sam svoj gospodar je postal tvoj narod, postani tudi ti samostojen delavec in otresi se mednarodnega jeroba!

Socijalna politika.

Oskrba naših invalidov je silno pomankljiva. Vsi lepi načrti ne pomagajo nič, če ni resnične volje, ki bi jih oživela. Naši fantje in možje so bili primorani vojskovati se v avstrijski armadi, kakor so bili primorani vsi drugi službovati za Avstrijo, če niso bili slučajno vpoklicani v vojaško službo. Jugoslovanska oziroma protiavstrijska misel do svetovne vojne še ni prežela širokih mas, da bi se mogle upreti močni avstrijski vladi. Naši habsburgovci in njihove stranke niso čutile nobene potrebe, da bi vzgajale naše ljudstvo v protiavstrijskem duhu. Še le duh časa in ljudska nevolja je spremenila njihovo „prepričanje“. Zato so naši invalidi ravno tako žrtve avstrijskega tiranstva, kakor so žrtve vsi politični preganjanci. Dolžnost naše vlade je, da se ne obotavlja z rešitvijo vprašanja oskrbe invalidov. Seveda se mora pri tem držati socijalne pravičnosti, ki izključuje od oskrbe bogate in preskrbljene, čeprav so invalidi. Kdor se lahko preskrbi sam, ta vendar ne more zahtevati od države, da prevzame ona stroške za njegovo invalidno oskrbo. Imamo poverjeništvo za socijalno skrb, v katerega delokrog spada v prvi vrsti tudi uganka in pravična rešitev, vprašanja oskrbe invalidov. Ali bi ne bilo umestno, da pokliče vlada v poverjeništvo vsaj enega človeka, ki je doživel in pretrpel muke vojaškega življenja v vojski? Kajti le tisti, ki je skusil sam na svoji koži, kaj se pravi trpeti na duševnih in telesnih posledicah vojske, more razumeti potrebe in boli ubozih invalidov, ki so izgubili skoraj že vsako upanje v sedanje poverjeništvo za socijalno skrb.

Socijalna krivica. Zasebna podjetja plačujejo svojim uslužbencem, uradnikom in delavcem, za njihovo delo po enem in istem kopitu brez razlike, če je uslužbenec oženjen ali če je oče enega ali več otrok. To je ena največjih socijalnih krivic. Naša država se je vendarle spomnila pri ureditvi plač državnih uslužbencev na razdelitev istih v razrede po številu družinskih udov posameznega uslužbenca ter je poleg temeljne plače določila posebno doklado za vsakega družinskega člana. To je prvi korak k pravilni ureditvi plač. Posebna podjetja, ki računajo le na osebno delo svojih uslužbencev, ne morejo plačevati nobenih posebnih doklad za posamezne družinske člane svojih uslužbencev. Zato je treba, da ukrene država vse potrebno, da se ustanovi z njeno pomočjo, z njenimi sredstvi in celo z njeno naredbo poseben socijalni fond za vzdrževanje družin zasebnih uslužbencev. Bogata in velika podjetja bi morala „žrtvovati“ gotove odstotke v ta fond, manjšim in delavnim podjetjem pa naj bi pomagala država, dokler se ne razvijejo! Živimo v dobi, ko je sleherni član našega naroda velike važnosti za našo bodočnost. Zato se mora storiti vse, da se naš naraščaj preživi, da nas ne bodo nasledovali še slabotnejši nego smo mi, ki smo morali pretrpeti vse grozote največje vojske na svetu.

Beda državnih vpokojencev. Kaj naj stori dandanes ubogi vpokojenec s 100—200 K mesečne pokojnine? Ali naj skrbi zase, ali za svojo družino! Naša malenkostna pokojnina ne zadostuje niti za drva, da bi si mogli skuhati nezabeljen krompir. Čemu je bil ves naš napor v javni službi, če nas sedaj v starosti pustijo umreti lakote? Tudi mi ubogi vpokojenci, ki smo žrtvovali svoja najboljša leta in svoje najboljše moči javni koristi naše tedaj še ne osvobojene domovine, imamo pravico do življenja, dokler se ne izrabijo naše zadnje moči. Zato je skrajni čas, da se zbudimo vsi v eno vrsto in pokličemo gospodom pri vladi: Usmilite se nas, če že nimate toliko socijalnega čuta, da bi se sami spomnili na svojo dolžnost napram ubogim državnim vpokojencem, ki so se žrtvovali do zadnjega v blagor javne koristi!

Politične vesti.

Naš zunanje političen položaj se je vsled zadnje taktike italijanske mirovne delegacije v Parizu splošno izboljšal. Sicer ne smemo pričakovati iz Pariza preveč dobrot, vendar imamo sedaj novo upanje, da bo prodrl Wilson s svojimi pravičnimi zahtevami vsaj deloma. Vprašanje glede Reke in Dalmacije je tako vznemirilo italijansko delegacijo, da je sklenila zapustiti Pariz. Kakšne bodo posledice vsled odhoda Italijanov iz Pariza, se danes še ne ve. Na vsak način pa se naš položaj na mirovni konferenci nikakor ne bo poslabšal, če se mirovna konferenca vsled nesoglasja sploh ne razide. Žalostno je dejstvo, da so Trst, Gorica in Istra takorekoč že izven diskusije. Celo Wilson jih je v znani izjavi prisodil Italijanom! Na vsak način bodo vsi sklepi mirovne konference o našem ozemlju za nas le začasni, ker vendar ne moremo priznati nobenega miru, še gospodje v Parizu poklonijo naše kraje Italiji v zahvalo za njeno zavezništvo. — O naši severni meji se do sedaj na mirovni konferenci še ni razpravljalo z ozirom na končno veljavno odločitev. Kolikor pa je znano jugoslovanski delegaciji, bo naša severna meja zelo ugodna, čeprav naše čete ne smejo zasesti Koroške.

Narodna obramba. Zveza narodov in svetovni mir se še dolgo ne bosta uresničila. Zapadni velekapitalizem združen s političnim imperijalizmom je preprečil popolno osvoboditev malih narodov. Najbolj pa je zadel Jugoslovane in še posebej nas Slovence, ki hočemo živeti združeni v enotni in mirni jugoslovanski državi. Izročitev našega ozemlja Italiji pomeni za nas: življenje ali smrt. Ker pa hočemo živeti in svojo voljo do življenja pokazati celemu svetu, se moramo pripraviti, da branimo svojo domovino pred vsakim sovražnikom. Dokler ni celokupen narod rešen tujega gospodstva tako dolgo ne more niti socijalno pravičen in zaveden posameznik uživati v miru svojega blagostanja. Mednarodni socijalizem ne pozna nobene domovinske ljubezni, zato mu je tudi dolžnost narodne obrambe popolnoma tuja stvar. Socijalnemu demokratu je vseeno, če živi doma ali pa v tujini, da ima le želodec poln. Narodnega čustva socijalni demokrat ne pozna. Mi pa prisegamo predvsem na naš narod, ker vemo, da je posameznik le tedaj srečen če je srečen narod, h kateremu pripada.

Strankarske razmere v Jugoslaviji. Strankarsko politične razmere v naši državi ne odgovarjajo resničnemu položaju političnega življenja jugoslovanskih državljanov. Med vojsko in zlasti še po oktobrskem preobratu so se domače politične razmere tako temeljito spremenile, da so danes bivše večinske stranke le še po imenu pri življenju, čeprav imajo v Narodnem predstavništvu polno število svojih „poslancev“ — brez ljudske volje. Dokler ne bo spregovorilo ljudstvo samo z glasovnico v roki, tako dolgo se ne more nobena sedanja stranka zanašati na zaslombo ljudstva. Predvojne razmere vendar ne morejo biti več merodajne za presojo sedanjega politično-strankarskega življenja v naši osvobojeni domovini. To uvidevajo zlasti naše slovenske stranke, ki se skušajo na vse mogoče načine prilagoditi novim razmeram. Izprememba imena ali taktike kake stranke še ni izprememba prepričanja volilcev, ki niso še volili, odkar je razpadla stara Avstrija. Naše ljudstvo ki je pod avstrijskim režimom rado hodilo po poti, katero mu je začrtala ta ali ona stranka, se je med vojno politično v tem oziru tako streznilo, da se motijo vsi, ki mislijo da je bodo mogli tudi v bodoče zlorabljati v svoje strankarske namene. Naš ročni in duševni delavec se je osamosvojil in kot tak bo vedel, kaj je njegova dolžnost, ko bo pri prihodnjih volitvah podpisoval glasovnico.

Boljševizem je posledica neugodnih uspehov v svetovni vojni. V premaganih državah je našel povsod rodovita tla, ker je tam ljudstvo nezadovoljno z vsem, kar je v zvezi s starimi vladami, ki so zakrivale moralno in gmotno propast širokih mas. Socijalni demokrati, ki so povsod na delu, kjer ni vse v redu, so se poslužili ljudske nezadovoljnosti v dosego svojih revolucijonarnih namenov. Iz Ruske se je razširil boljševizem v Nemčijo, kjer je pravzaprav doma, in na Madžarsko, kjer pa vkljub nesrečnemu izidu vojske za Madžarsko ne bo dolgo strahoval ljudstva. Na zapad še ni mogel predreti, ker so se mu ententine države postavile močno v bran. V Italiji pa so našle boljševiške ideje vkljub „italijanski zmagi“ veliko število pristašev. Neprestani nemiri v vseh večjih italijanskih mestih imajo popolnoma revolucionarni značaj. Posebno med italijanskim vojaštvom se propagira pridno in uspešno boljševiška revolucija. — Pri nas so politične in druge razmere take, da bi bil vsak boljševiški poskus brez pomena. Naši socijalni demokrati zadnje čase zavzemajo vedno bolj vidno boljševiško taktiko, toda naše ljudstvo je politično in narodno tako zavedno, da se ne brani samo boljševiškega gibanja, ampak mu je docela sovražno in ga obsoja. Svojih narodnih svetinj naše ljudstvo ne bo nikdar zamenjalo za rdeče praporje mednarodnega komunizma!

Madžarski boljševiki na Prekmurskem silijo slovenske može in fante v rdečo vojsko. Ponujajo jim celo visoke svote denarja, če se priglasijo za boljševiško armado. Oborožene boljševiške čete propagirajo z vsemi sredstvi boljševizem, obenem pa kradejo in ropajo vse, kar jim pride pod roke. Naši ubogi prekmurski bratje morajo preživljati madžarske boljševike, ki trpinčijo na vse mogoče načine naše ljudstvo. Madžari bi se radi preko Jugoslavije združili z Italijani, da bi potem zanesli nemir in nered v našo komaj osvobojeno domovino!

Konec bolševiške vlade na Bavarskem. Komunisti v Monakovem so se pred nekaj dnevi polastili vlade na Bavarskem. Kakor v Rusiji, tako so hoteli tudi na Bavarskem s terorjem razdeliti kmečka posestva in sploh uveljaviti boljševiški režim v javnem in zasebnem življenju. Toda socijalni demokrati so delali račun brez narodnega delavstva in brez kmetov. Kmečke zveze so ustavile ves uvoz živil v Monakovo, kjer je sedež socijalnih demokratov. Vsled pomanjkanja živil in vsled odpora narodnega delavstva so se morali boljševiki udati.

Narodno-socijalna tiskovna zadruga,

se je ustanovila 16. marca t. l. v Ljubljani. Ima že 36 članov z 14.200 K vplačanih deležev. Deleži so po 50 K, ki se vplačajo naenkrat ali v mesečnih obrokih po 10 K. Pristopajte k Narodno-socijalni tiskovni zadrugi!

Tedenske vesti.

Izpremenba časa. V Jugoslaviji in na Čehoslovaškem se letos ne bo uvedel poletni čas, ker je ta izpremenba nemškega izvora. Uvede se pa s 1. majem novo štetje ur, namreč od 1 do 24 in sicer od polnoči do polnoči. Spočetka bo to štetje za marsikoga malo nerodno, toda kmalu se bomo privadili temu praktičnemu štetju, ker ne bo treba vedno dostavljati dopoldne, popoldne, po dnevi ali po noči.

Samostojno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani. Glavno ravnateljstvo južne železnice je poverilo vrhovno vodstvo obratnega nadzorništva južne železnice v Ljubljani višjemu nadzorniku Viktorju Bračiču z nalogom, da pripravi vse potrebno za ustanovitev obratnega ravnateljstva južnih železnic v Jugoslaviji.

Privatni premogovniki pod državnim nadzorstvom. Za izvrševanje poslov državnih nadzornikov pri privatnih premogovnikih so nastavljeni sledeči uradniki: Za premogovnike Št. Janž, Štorje, Laški trg in Trobna dolina rudarski inženir Pavel Endlicher; za rudnike v Možicah in v Lešah inženir Mirko Šušteršič in Josip Burnik; za redno ekspedicijo premoga pri vseh trboveljskih premogovnikih Maks Pitamic.

Otroški vrtci v Zagorju in v Trbovljah. Deželna vlada je dovolila večji kredit za ustanovitev novih otroških vrtcev v Zagorju ob Savi in v Trbovljah.

Zvišanje tarifa na južni železnici in revni sloji. Južna železnica je sporazumno z deželno vlado v Ljubljani zvišala cene za vožnje za 200%, t. j. vozni listek, ki je stal preje n. pr. 1 K stane zdaj 3 K. Zvišanje tarifa je posledica zvišanja plac železničarjem, ki niso mogli več živeti z dosedanjimi nizkimi dohodki. To je popolnoma prav. Ni pa prav, da je zvišala južna železnica enakomerno tarife za vse tri razrede. Ubogo ljudstvo, ki se vozi itak vedno v tretjem razredu, je pri tem silno prizadeto. Zato zahtevajmo od Deželne vlade, **da se zvišanje tarifa za tretji razred takoj prekliče, za drugi in posebno pa za prvi razred naj ostane v veljavi.** To zahtevamo v imenu revnih slojev, ki se ne poslužujejo železnice za „kšefte“ in „špekulacije“, ampak se vozijo edinole, kadar je treba. Kako naj plača danes ubogi delavec, kmet ali uradnik vožnjo po železnici, če vsi njegovi dohodki ne zadostujejo niti za vsakdanji k r u h! Take odredbe, če tudi so izvršene z dobrim uspehom, niso socijalne in še manj demokratične.

Mezdno gibanje železničarjev. Vsled neprestano rastoče draginje so prišli železničarji pri svojih skromnih plačah v jako slab položaj. Za živeti je imel premalo, za umreti pa je bilo vendar preveč. Pravi stradalni umetnik mora biti železničar, ki je dobil prvega K 265·— kot mesečno plačo, s katero naj preživi, oblači in obuva sebe, ženo in dvoje otrok. Da je to danes nemogoče, mora vsak priznati. Ni čuda tedaj, da so zahtevali povišanje draginjske doklade. Zveza jugoslovanskih železničarjev je zahtevala v februvarju t. l. enkratni nabavni prispevek in pa 100% (stoodstotno) povišanje draginjske doklade. To so železničarji že dobili od prvega marca naprej, zahteva nabavnega prispevka še ni rešena. Mezdno gibanje so razni temni elementi, ki so se zatekli pod okriljem mednarodne socijalne demokracije, hoteli izrabiti v umazane namene. Hujskali so na štrajk, hoteli so povzročiti nerede pri nas, da bi omogočili sovražnikom naše svobodne domovine nastop z vojaško silo. Italijani so bili že pripravljeni, da bi zasedli še ostale slovenske dele naše domovine, saj so govorili laški tenenti, da bodo okupirali še naprej. Narodno zavedni slovenski železničarji, Zvezarji, so preprečili štrajk in dosego tistih ciljev, ki so je zasledovali lopovski hujskači. Mirnemu in dostojnemu nastopu Zveze jugoslovanskih železničarjev se morajo slovenski železničarji zahvaliti, da so dobili za 100% višjo draginjsko doklado, cel narod pa, da se je obranil pri nas mir in red, ter preprečila zločinska nakana brezvestnih hujskačev, ki so hoteli spraviti v nesrečo našo domovino.

Zvišane draginjske doklade državnim uslužbencem je že vendar enkrat priznala vlada. Tozadevna ministrska naredba je ravnokar objavljana v 78 številki „Uradnega lista.“ Nikakor ne moremo razumeti, da se je v naredbi prikrajšalo zopet slovensko državno uslužbenstvo. Na Hrvatskem in Slavoniji dobe poviške od 1. marca, v Bosni, Banatu, Hercegovini, Bački in Baranji od 1. aprila, dočim dobe zvišane doklade uslužbenci v Sloveniji in Dalmaciji šele s 1. majem. Zakaj vse te izjeme? Ali je mogoče na ta način nagradeno slovensko uradništvo in ostalo uslužbenstvo za svoje vestno in uzorno delo?! Z vsako vladno naredbo je tako, kot bi namenoma hotela razburjati duhove. Državno uslužbenstvo v Sloveniji je bilo že dovolj prikrajšano in že dovolj sestradano in upravičeno zahteva, da ga državna uprava ne prikrajšuje vedno, če hoče še za naprej računati na njegovo priznano pridnost in državnotvorno silo.

Reveži zopet prikrajšani. Deželna vlada je zvišala cene v bolnicah za tretji razred kar za 75%. Kako naj plača ubogi obrtnik, uradnik ali kmet dnevno K 7·50 za bolniško oskrbo? Ali naj ostane ubogi bolnik, ki ne premore te vsote, zapuščen doma brez vsake oskrbe? Če misli poverjeništvo za socijalno skrb na ta način reševati socijalne naloge, je boljše da se takoj odpravi.

Stavbinsko delavstvo je izpostavljeno največji nevarnosti, da bo v najkrajšem času brez posla. Doseglo je sicer nekoliko višje plače, a kaj pomagajo plače ko so podjetništva brez naročil in ne morejo zaposliti svojega delavstva. Popolni izostanek je razumljiv, ker je vsako zidanje za najmanj deset odstotkov dražje kot v prejšnih časih. Stavba, ki je stala v mirnem času 20.000 kron, stane danes vsled visokih cen pri materijalijah in ostali režiji najmanj 200.000 kron. Vlada bo morala priskočiti na pomoč in z državnimi naročili omogočiti zaposlenost delavstva. Deset milijonov kron je v Ljubljani odločenih za zidanje stanovanjskih hiš. Zakaj se ne prične takoj z delom? Regulacija Ljubljanice tudi počiva. Vlada mora v polni meri uvaževati resnost položaja in nikakor se ne sme zgoditi, da bi bilo naenkrat na sto in sto družin stavbinskega delavstva vrženih v bedo brezposelnosti.

Slovenski Kororan. Pod tem naslovom je izšla v Celovcu knjiga, v katerem je kratko opisan ves zgodovinski, kulturni in gospodarski razvoj Koroške. V njej se nahajajo podatki o zadružni in društveni organizaciji koroškin Slovencev. Knjiga je potrebna vsakemu zavednemu Slovencu, ki se hoče spoznati z resničnimi razmerami na Koroškem. Knjiga stane skupno z dvema zemljevidoma 6 K in se dobi v vseh knjigarnah.

Proslava 1. majnika.

Dopoldne ob 9. uri j a v e n s h o d v Mestnem domu. Govorijo zastopniki vseh naših organizacij. Po shodu o b h o d po mestu z godbo ZJŽ. Zvečer točno ob pol 8. uri d r u ž i n s k i v e č e r v zgornjih prostorih Narodnega doma v Ljubljani.

Spored: Nagovor, godba, petje, deklamacija, „Brat Sokol“ šaloigra v 1 dejanju.

Vstopnina 2 kroni.

Slovenci! Jugoslovani! Prvič v svobodni Jugoslaviji praznujemo 1. majnik. Toplo majsko solnce je posijalo tudi na nas.

Vsi, ki se veselite naše svobode, udeležite se polnoštevilno majskega slavja.

Proslava narodnih mučenikov Zrinjskega in Frankopana.

Dne 30. aprila leta 1671. se je v Dunajskem Novem mestu odigrala krvava tragedija. Na dvorišču ječe sta padla pod rabljevim mečem hrvatska rodoljuba Zrinjski in Frankopan, ker sta zasnovala zaroto proti Avstriji, hoteč osvoboditi svojo hrvatsko domovino. Ljubila sta svoj narod, želela sta ga rešiti habsburškega tiranstva. Da se je ta osvobodilni načrt posrečil, že davno bi bili Jugoslovani svobodni in prihranjeno bi nam bilo dve stoletji suženjstva in trpljenja. Tako pa sta padla za svojo idejo kot mučenika, kot veleizdajalca sta bila obsojena na smrt in krvnikov meč jima je odsekal glave. Pokopali so ju v Dunajskem Novem mestu, daleč od zasužnjene domovine.

Toda ostala sta v srcih svojega naroda, ki je vsako leto proslavljal njun spomin, vsako leto se je dne 30. aprila hrvatski narod spominjal svojih mučenikov s slovesnimi žalnimi mašami, predavanji, spisi itd. Letos pa po 248 letih prvikrat praznujemo obletnico njune smrti — v svobodni domovini. Uresničil se je sen Zrinjskega in Frankopana, padli so okovi tiranstva in narod, za kojega sta žrtvovala življenje, je vstal ter mogočno razširil svoja krila pod zlatim solncem svobode. 248 let sta počivala v tujini, sedaj se vračata v prosto domovino. Maribor ju je slovesno sprejel in pozdravil na jugoslovanskih tleh. Ob vsej progi, koder se je vozil vlak z zemeljskimi ostanki Zrinjskega in Frankopana po jugoslovanskih tleh so plapolale jugoslovanske zastave z žalnimi trakovi. — Zagreb kar najdostojneje in veličastno sprejme kosti svojih največjih junakov, ki ostanejo spravljene v grobnici zagrebške stolne cerkve. — Žalnih slavnosti se udeležijo po svojih zastopnikih vsa kulturna društva našega zedinjenega naroda, po deželi se proslavi 30. april z žalnimi mašami in s predavanji v šolah.

Slava borilcjema za svobodo jugoslovanske domovine, slava narodnima mučenikoma Petru Zrinjskemu in Franu Frankopanu!

Odgovor na „pameten nasvet“.

Uradniku, ki se je nedavno tega preselil iz Avstrije v domovino in živi pri nas kakor v malih nebesih, naj služi kot odgovor na člančič v „Slovenskem Narodu“ z dne 24. aprila št. 96, sledeče:

Sem uradnik XI. čin. razreda, družinski oče s 4 otroci. Prejemkov imam na mesec:

temeljne plače (II. plač. stopnja	150 K
aktivne doklade	42 K
draginjske doklade	284 K
1/4 letnega nabavnega prispevka	177 K
skupaj	653 K

Izdatki, ako bi jih mogel kriti:

1. Stanovanje	87 K
2. Hrana za 7 oseb, povprečno 4 K na dan	840 K
3. Plača služkinji . .	30 K
4. Kurjava in svečava dnevno 2 K . . .	60 K
5. Obutev za 2 odrasli in 4 nedorasle osebe — na en mesec odpadajoči znesek . .	51 K
6. Za obleko na 1 mesec odpadajoči znesek .	116 K
7. Milo za pranje . .	10 K
8. Operacija, zdravnik, zdravila na 1 mesec odpadajoči znesek .	120 K
Skupaj	1314 K

Po Adamu Riese-ju znaša **primanjkljaj . . . . . 661 K**

Dopisniku podam o izdatkih nadrobno pojasnilo:

ad 1. Služkinja spi v kuhinji, jaz s svojo soprogo in najmlajšim otrokom v eni, trije ostali otroci v drugi sobi. Upam, da stanovanje ne bo preveč „razkošno“. Tudi naj se mi ne šteje v zlo, da ima moja soproga štiri otroke. Rad imam njo in — Jugoslavijo.

ad 2. Samo mleko in kruh me staneta dnevno 6 K. Postavka je namenoma nizka, da jo dopisnik lahko **z roko obtipljе.**

ad 3. Javnost naj mi ne zameri tega izdatka. Moja soproga je vsled trikratnih splavov in „izdatne, tečne“ hrane tako oslabela, da brez služkinje gospodinjstva nikakor več ne more opravljati. Stanujem v III. nadstropju, drvarnica pa je v kleti. Saj razumete!

ad 4. Na leto poldrugi seženj drv, 1000 kg premoga in samo 20 l petroleja, ker živimo večjidel čez dan. Vzemite svinčnik v roke in računajte!

ad 5 in 6. Prosim da mi dotičnik sporoči fi mo, pri kateri bi mogel nabaviti obleko za se in soprogo pod 1000 K, za 4 otroke pod 400 K, obutev za se in soprogo po 300 K, za otroke pod 320 K —! Kadar otroci ponosijo obleko ali čevlje, bo treba popravil, ki so zastonj. Ali ne?!

ad 7. Pere se doma, stroški za delo torej odpadajo, milo pa se mora žalibog kupiti.

ad 8 Bolezen ni neobhodno potrebna, najmanj pa kaka operacija. Imel pa sem smolo, da je misel ljubezni prevladala in ženi ter enemu otroku, ki sta bila nevarno bolna, pravočasno nisem pomagal na drugi svet. Zamuda me je stala 1450 kron.

Zato pa še živim, samo prednost imam, da se prištevam k popolnim idiotom. Časopis si izposodim samo takrat, kadar obeta višjo plačo, v gledališče ne zahajam, ker igramo komedijo in dramo doma, opero pa hvaležno nadomeščata dva najmlajša otroka, 2 do 3 let. Abstinent sem, kakoršen stoji v bukvah „Svete vojske“; ne pijem in ne kadim. Iskal bi sicer obupan tolažbe v pijači, a hvala Bogu, žep je vedno v primernem razpoloženju. Užitek je tedaj vsestranski, če bi ne bil tako prokleto — grenak!

*

Zdaj pa še nekaj drugega! Uradnik neznanega imena ima to lepo lastnost, da ume zbirati svojemu nevrednemu tovarišu — sline v ustih.

V Jugoslaviji je vsega dovolj: kruha, moke, klobas, masti itd. itd. Povedati je le še pozabil, na kak način priti v zadostni meri — da odpravim, recimo, iz hiše posebno mi nepriljubljeno opero — do polnih jasli. Moja dva starejša fanta še vedno molita 10 božjih zapovedi. Ugotovil sem, da V. in VII. zapoved tudi v Jugoslaviji ne bosta eliminirani.

Zato sodim: v Jugoslaviji je vsega dovolj pa tudi kanalij, ki vladi na tako parfiden način kalžuliraj o in hote netijo med državnimi nastavljenci boljševizem, ne primanjkuje.

Vsem, ki ljubijo našo Jugoslavijo, pa kličemo: varujte se volkov, ki prihajajo v ovčji podobi!

Narodna Socijalna Zveza.

Vse podružnice in člane NSZ nujno pozivljamo, da o vseh važnejših odnošajih in razmerah svojega okoliša, pridno pošiljajo dopise v „Narodnega Socijalista“. Uredništvo se nahaja v Ljubljani v Narodnem domu, v I. nadstropju desno in so uradne ure za sprejemanje strank vsaki dan od 5 do 7 ure zvečer.

Osrednje vodstvo „Narodne-Socijalne Zveze“ v Ljubljani ima svoje uradne prostore v Narodnem domu (I. nadstropje, desno). Uradne ure: vsak delavnik od 9 do 12 ure dopoldne in od 3 do 7 ure zvečer. Ob nedeljah in praznikih od 9 do 11 ure dopoldne. V osrednji pisarni se lahko plačuje članarina in dobe vse pojasnila o društvenih in stanovskih vprašanjih.

Iz Litije. Naša podružnica NSZ. krepko napreduje. Imamo že blizu 300 članov. Predilnica je vsa v NSZ. Naša vroča želja je, da bi dobila predilnica potrebni bombaž, da moremo čim preje pričeti zopet z rednim delom. Brezposelnost je še vedno precejšnja, a velika uteha nam je NSZ., katera za brezposelne delavce res po očetovsko skrbi ter jim izplačuje redne podpore. Dosedaj se je izplačalo že več tisočakov podpor in delavstvo prav dobro ve, kje so njegovi pravi prijatelji. Zato tudi ostalo delavstvo, ki še ni pri nas in teh je le malo, spoznava, katera organizacija res kaj stori za delavce in kje se jih podpira. Imeli smo že več shodov. Prav veličasten je bil shod dne 13. aprila v „Sokolskem domu“. Dvorana je bila polna naših zavednih članov. Shodu je predsedoval tovariš Bizjak, a poročali so predsednik NSZ. tovariš Juvan, Kozinc in Mlakar. Storili so se važni sklepi, kako zboljšati gmotni položaj. Sprejeli smo tudi pametne predloge, kako nudimo našemu delavstvu čim več izobrazbe. Kakšna razlika med našimi in naših nasprotnimi shodi. Med tem, ko se pri nas razpravlja mirno, pametno in stvarno, nasprotniki samo hujskajo in agitirajo za boljševizem. Delavci to vidijo, zato nas je vsak dan več.

Bled. Prav razveselili smo se delavci včlanjeni v Narodni socijalni Zvezi, da dobimo svoj list. Zato pozdravljamo naše glasilo „Narodni Socijalist“. Veliko imamo na srcu in vse te želje in pritožbe bodemo odslej priobčevali v našem glasilu. Danes omenjamo, da so naše plače veliko premajhne in, da pri sedanji vedno rastoči draginji s temi plačami ne zmoremo več. Zato bo naša podružnica NSZ. zahtevala primerno povišanje plač. Osrednje vodstvo NSZ. nam je že obljubilo svojo pomoč. Delavci bodimo solidarni in delujmo složno za našo Narodno socijalno Zvezo, ker le v organizaciji je zajamčena naša boljša bodočnost. — Prvi majnik proslavimo tudi pri nas in napravimo izlet k našim tovarišem v Bohinj. Razvedrimo se nekoliko in pogovorimo o našem nadaljnem skupnem delu.

Iz Bohinjske Bistrice. Pri nas imamo hude boje. Vendar smo z našo NSZ. že veliko dosegli. Zadnja pogajanja so imela popolen uspeh. To je delo organizacije. Zato delavci, če hočete, da se naše slabo stanje izboljša, pristopajte v NSZ.

Kamnik. Podružnica NSZ. v Kamniku ima zaznamovati prav lepe uspehe. Zato so naši sovražniki uprizorili veliko gonjo proti NSZ. Delavci v Kamniku pomnite, kdo se je zavzel za Vas in kje so res Vaši pravi prijatelji. Ne verjemite gotovim elementom, ki hodijo med Vas le, razdirat in propagirat boljševizem. Oklenite se trdno svoje organizacije in ta edina je Narodno socijalna Zveza. Da pa bodo vsi delavci še bolj poučeni o naši organizaciji, razširjajte glasilo „Narodni Socijalist“, katerega ne sme manjkati v nobeni delavski hiši. Vse krivice in vse pritožbe, katerih imamo dovolj, bomo opisali v našem glasilu, ravno tako pa tudi označili uspehe, katere bomo dosegli potom naše organizacije.

Iz Ribnice. Tudi naš trg se je prebudil. Delavci smo bili osamljeni in nihče se ni brigal za nas. Ustanovili smo si podružnico NSZ., ker smo prepričani, da ima ta organizacija resno voljo pomagati delavstvu. Začetek je bil sicer težak, a danes imamo že nad 60 članov. Naš delavec potrebuje močne opore. In ta opora mu je NSZ. Delavci še imamo veliko zahtev, zato Vas pozivljamo, da se združite, ker le združeni bomo lahko zahtevali in dosegli, da ne bomo samo trpini, ampak svobodni in zadovoljni sodržavljani. Zato le krepko in brez strahu naprej!

Podružnica NSZ. v Kočevju. Naša podružnica je prav pridno na delu. imeli smo že več shodov in sestankov, ki so bili vsi dobro obiskani. Tudi podpor smo že izplačali in to v bolezni in tudi nekaj radi brezposelnosti. Na zadnjem občnem zboru je bil izvoljen kot predsednik podružnice tovariš Fran Lesjak. Delavce in druge uslužbence v Kočevju vabimo, da se prijavijo NSZ., ker le potom dobre strokovne organizacije si bomo zboljšali naš položaj.

Dopisi.

Poštni nastavljenec piše: Po dolgem času so prišle tudi organizacije poštnih nastavljencev do prepričanja da je le v slogi moč. Izvoljen je pripravljalni odbor, ki naj izvrši vse predpriprave za sklicanje ustanovnega občnega zbora. Izdelan je tudi že v glavnih obrisih poslovnik, ki se je sestavil tako, da so z njim lahko zadovoljni vsi zastopniki raznih društev. Pričakujemo, da ne bo vse delo ostalo le na pol pota in želimo, da se v najkrajšem času skliče ustanovni občni zbor Zveze društev poštnih nastavljencev. Na članih je ležeče, da si izvolijo iz svoje srede tak ožji in širši odbor, ki bo imel resno voljo do dela in to delo tudi izvršil. Vsem poštnim tovarišem in tovarišicam je nujno svetovati, da se ne prepirajo med seboj za vsako malenkost, ker časi so resni. Poštno uslužbenstvo vseh kategorij je vsled svojega slabega gmotnega položaja na robu propada. Pripraviti moramo pot, da stopimo v najtesnejše zveze z našimi tovariši v Banovini, Banatu, Srbiji, Bosni in Hercegovini in Dalmaciji. Le organizacija, ki bo obsegala celo kraljestvo SHS., bo imela tisto silo, ki bo uplivna dovolj, da izposluje pri vladajočih faktorjih popolno upoštevanje naših zahtev. Iskati moramo tudi najožjih stikov s strokovno organizacijo Zveze jugoslovanskih železničarjev. Kaj nam more biti bližje kot železniški uslužbenec. Oboji izvršujemo prometno službo in vsi imamo iste težnje. Zakaj ne bi obe organizaciji skupno nastopali, kadar se gre za skupne interese? Dalje je neobhodno potrebno, da imamo poštni uslužbenci najprisrčneje stike s splošno delavskimi organizacijami. V državi, ki je 75% agrarna, je neobhodna potreba, da se vsi delavski sloji združijo, če hočejo biti upoštevan činitelj in ne pri vsaki priliki po mačehovsko zapostavljen, kakor se sedaj godi. Pasti mora svoječasno naziranje, da je državni nastavljenec nekaj več, kot navadni delavec. Vsi smo delavci, ki si služimo kruh, bodisi z delom svojih rok ali misli. Zato tudi uradnik ni izključen iz delavskih vrst. Vsi ničvredni predsodki morajo pasti, če hočemo živeti tako, kot zahteva današnja demokratična doba. Poštni uslužbenci oklenite se najtesneje svojih organizacij in Zveza društev poštnih nastavljencev naj pa nikakor ne sme zamuditi prilike, da poišče najožje stike z ostalimi delavskimi organizacijami.

Iz kroga trgovskih nastavljencev. Vojska se je končala in vrnili so se nastavljenci raznih trgovskih strok in podjetij. A na žalost smo opazili, kako brezsrčno so nastopili nekateri delodajalci proti svojim bivšim uslužbencem. Ne samo, da jih z raznimi praznimi izgovori več ne sprejmejo v službo; neki znan slovenski veleindustrijec se je celo izrazil napram bivšemu nastavljencu, da ga sprejme le pod predvojnimi pogoji. milostno zopet v službo. Žalostno, ali resnično, Da jih ni sram, teh krvosesov in izkoriščevalcev. Ne rečemo, da so vsi enaki. Res, nekatera podjetja so se komaj ubranila poginu obstanka, dočim so bili in so še danes manufakturisti, galanteristi in železninarji z preobilnimi predvojnimi zalogami največji dobičkarji. Pred vojno nabavljene zaloge so prodajali celo z 1000 odstotki dobička in še dražje; kar je pa najlepše, imeli so zaposlene po večini trgovsko še neizobražene moči ženskega spola (v letih 1915/16), katere so jim delale za borih 100 K do 140 K na mesec. Glejte gospoda: bolševizma se bojite, kaj ne? A gojite ga sami v velikem in v dvojnem obsegu. Je res žalostno, če se pomisli, da smo morali nekateri dolga štiri leta pretrpeti najstrašnejše vojno gorje, dočim so drugi kot oproščenci ali vojni dobavitelji, kar z grabljami vlačili kapital na kup. Nazadnje še dela ni za nas, ko smo se vrnili praznih rok in do smrti izmučeni od vojnih naporov. Dajte tistim, ki hočejo delati, dela ter jih tudi primerno plačajte! Sami uvidite, da je vprašanje plač trgovskih nastavljencev nujna in važna potreba. Treba je, da se odpustijo ženske moči vojnega izvora. Nimamo nič proti našim trgovskim pomočnicam, katere so okušale skozi triletno predvojno učno dobo sladkosti učenja in so tedaj brez dvoma z nekaterimi izjemami v svojih strokah dobro izvežbane. Čisto drugačna je stvar z gospodičnami, ki so vstopile med vojno v učno razmerje. Te niso imele več prilike se temeljito izobraziti v raznih strokah, posebno v manufakturni ne. Ko se bode trgovina zopet začela razvijati, bodo zbog nizkih plačilnih zahtev marsikateremu dobremu pomočniku odjedle kruh, kot ga odjedajo že danes. To nikakor ne bomo smeli dopustiti in uveljavljeno bo moralo biti načelo, stare strokovno izvežbane moči morajo dobiti najprvo zaslužek.

Iz Litije nam pišejo uboge udove: Bliža se že četrti mesec, odkar smo vložile prošnje za vzdrževalnino. Nahajamo se v skrajni bedi. Velikonočne praznike smo preživeli v pomanjkanju, kakršnega nismo bile vajene niti v gnili Avstriji v času največje lakote. Velika je beda v naših družinah. Naši možje so padli v vojski, kamor jih je gnala grozovita Avstrija, mi pa nimamo sedaj v svobodni domovini niti najpotrebnejšega živeža, ker ne moremo kupiti ničesar za prazen nič. Lačne in razcapane pričakujemo rešitve svojih prošenj. Naši otroci bodo umrli kmalu lakote, ker od obljub, ki smo jih prejele od oblasti, ne morejo živeti. Bog se nas noče usmiliti, storite vsaj vi tako, da se bodo gospodje v Ljubljani malo zganili in storili svojo dolžnost napram ubogim žrtvam vojne!

Iz Zagorja ob Savi. Delavci v Zagorju smo izpostavljeni večnemu hujskanju in groznemu terorizmu od strani naših socijalnih demokratov. Kar nas je zavednih delavcev, smo včlanjeni v NSZ. in to jih najbolj jezi posebno še, ker se naša podružnica tako lepo razvija. Tu slišimo vedno klice: „Živela republika, živijo boljševizem, dol s kraljem“ in še več takih lepo naučenih gesel. Prav čudno se nam zdi, da naša žendarmerija kratkomalo trpi to hujskanje. To se ponavlja vsak dan, a tistih, ki so za red in mir pa le ni na pregled, ampak se rajši poskrijejo. Ali bo to še dolgo trajalo? Ali se v naši državi res dela, kar se hoče? Zahtevamo v tem oziru red in pozivamo našo vlado, da že vendar enkrat kaj ukrene. Mi nismo več varni življenja. Posebno hujskajo sedaj za proslavo 1. majnika. Grozijo, da kdor ne bode z njimi, naj si posledice sam sebi pripiše. Zahtevajo tudi in to z nabitimi razglasi, da morajo biti vsi delavci organizirani samo pri rdečkarjih, sicer da bo 2. maja izbruhnil štrajk. Res lepa svoboda. Tega neznosnega terorizma mora biti enkrat za vselej konec. Ako smo v svobodni državi, zahtevamo tudi res svobodo. Naše delavce opozarjamo, naj se ne boje teh hujskačev, ker jih nihče ne more prisliti, pristopiti k organizaciji, ki jim je sovražna. Ako zahtevajo rudečkarji da morajo biti vsi delavci organizirani, dobro, povejte jim, da mi smo že in sicer v Narodno socijalni Zvezi. — Rdečkarji naj skrbe, da organizirajo svoje pristaše in jih potom organizacije nauče vsaj dostojnega obnašanja. Naša organizacija je strogo strokovna, in bo vedno zastopala delavske interese. O tem ste lahko prepričani gospodje sodrugi. Ampak s silo ne boste opravili prav nič. Tudi mi hočemo in zahtevamo, da naj bo vsak delavec organiziran, a to po svobodni volji in prepričanju in brez pritiska. Od naše strani se še nikdar ni zahtevalo, naj delavci odstopajo od socijalnih demokratov in pristopijo k NSZ., ker smo res demokrati in ne poznamo ne terorizma in ne hujskanja. Prav lahko živimo lepo v miru med seboj. Zahtevamo pa dostojno obnašanje in svobodo prepričanja. Ponosni pa smo, da imamo najzavednejše delavce pri NSZ. in tem bodo gotovo sledili še drugi ter naj bo sodrugom prav ali ne.

Iz Sevnice. Prav žalostno je, da so v našem lepem kraju take razmere kot malokje. Zdi se nam da imajo še vedno Nemci prvo besedo med nami. Drugače si ne moremo misliti, da nemški tovarnar Winkle lahko tako postopa z delavstvom. Pripominjam, da je Winklerjeva tovarna ona, v kateri so se še pred nedavnim časom delavstvu delile za najmanjši prestopek zaušnice in se jih je psovalo s psovkami „Windische Hunde“. Delavstvo je pred tedni s tovarnarjem Winkle po svojih zastopnikih sklenilo pogodbo, s katero so se izdatno zboljšale plače. Dogovor je bil nadalje tudi sklenjen glede akordnega dela, tovarniške aprovizacije in glede delovodje. Winkle je zastopstvu delavstva sveto obljubil, da se bo ravnal v smislu dogovora. Vendar od Nemca še nikdar nismo smeli pričakovati poštenja in tako je tudi tovarnar Winkle snedel svoje zagotovilo. V tovarni je ostalo skoraj vse pri starem. Vse delavstvo tovarne je organizirano v „Narodni-Socijalni Zvezi“ in je sedaj osrednje vodstvo napravilo vse korake, da bo Winkleja prav kmalu — če ga že ni — minulo veselje pometati in omalovaževati slovenskega delavca. Zato naj tovarniško delavstvo potrpi še nekaj dni in rešeni bodemo nemškega izkoriščevalca. Slišimo, da dela tovarnar Winkle sistematično na to, da zmanjša svoj obrat in ustavi delo. Več strojev je bilo namenoma pokvarjenih

samo, da se manj dela. Če je to res, mora državna oblast najostreje nastopiti proti Winklejem, ker hočejo odtegniti premoženje državi! Vlada naj že vendar enkrat odločno nastopi in oba brata Winkleja kratkomalo zapre! Značilno je, kako je pričel voditi boj Winkle proti organizaciji zavedenega narodnega delavstva „Narodni socijalni zvezi“.

Poslužil se je proslulega barona Grundschreiberja, svojega pisarja, ki je pričel nagovarjati delavstvo za socijalno demokratično organizacijo. Toda delavstvo je takoj spoznalo, da nima od barona ničesar dobrega pričakovati in to še manj, ker ga je poslal Winkle. Delavstvo je videlo, da hodijo socijalni demokratje v Sevnico samo kričati in sejati prepire. Za resno delo jim tako ni! Sedaj ko je Narodno-socijalna Zveza že skoraj dobojevala boj z nemško tovarno, so prišli hujskati in razdvajati delavstvo. Seveda bi bila vsaka nesloga med delavstvom dobrodošlica Winkleju, ker kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima! Če delavstvo ne bo edino, potem nas bo še naprej tepel bič nemškega tovarnarja. Zato sevniško delavstvo neomajano stoji za Narodno-socijalno Zvezo, ki je že precej dosegla za nas in bo tudi začeti boj z Winklejem odločno izpeljala. Socijalisti naj nas sevniške delavce le pri miru puste, tako kot se niso do zadnjega časa zmenili, ko so nas najtežje preganjali! Sodrugi Tokanl in Koleši z baroni vred nimate mesta med nami. O sevniških dogodkih glede moke, kakor tudi o nadaljnem poteku boja z Winlejem poročam še ta teden.

V Makolah so priredili socijalni demokrati na velikonočni ponedeljek shod, ki je bil zelo slabo obiskan. Razun par nemčurjev, ki so se skrili pod krinko socijalnih demokratov, jim ni nihče pritrjeval. Govorniki so na vse mogoče načine hujskali za revolucijo, lovili kmete in poviševali nesrečni boljševizem. Celi shod se je vršil v protidržavnem duhu. Čudimo se, da naše oblasti dovoljujejo take shode. Če mislijo socijalni demokrati, da bodo s pomočjo boljševizma zavladali nad našim zavednim ljudstvom, se silno motijo. Slovenski delavec ljubi kakor naš kmet svojo svobodno domovino in se ne bo pustil nikdar voditi od raznih hujskačev, če tudi obetajo zlate gradove.

Vabilo na naročbo.

„Narodni Socijalist“

bo zastopal socijalne, gospodarske in potitične zahteve in pravice narodnega delavstva, sploh vseh onih, ki živijo od dela svojih rok oziroma svojih misli. „Narodni Socijalist“ bo zastopal socijalno pravičnost in enakost vseh svobodnih državljanov brez razlike.

Upravništvo je v Ljubljani, Narodni dom, I. nadstropje (v prostorih Narodne Socijalne Zveze).

Naročnina za leto znaša K 16·—, za pol leta K 8·—, za četrt leta 4 K in za en mesec K 1·50.

Uoravništvo „Narodnega Socijalista“ je v Ljubljani, Marijin trg 8.

Naročite „Narodnega Socijalista“ in pridobivajte naročnike!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Ivan Tavčar.
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Zamenjam stanovanje obstoječe iz ene velike sobe in kuhinje s pritiklinami za stanovanje z dvema sobama in kuhinjo v Ljubljani, najraje v šentjakobskem okraju. Pismene ponudbe se prosi na uprav. „Nar. Socijalista“ pod „Stanovanje P. J.“

Več krojaških pomočnikov se sprejme za fino in malo delo. Vpraša se v trgovini na Dvornem trgu št. 3 443

Več mladih ključavničarjev, za montiranje ključavnic išče „Kranjska tvornica železja i bravarske robe v Kamniku“. 445

Domače platno, volneno blago za možke in ženske obleke, kambrike; rjuhe, sukance, fini trpežni čevlji, pralno in toaletno milo, svetilke za hleve, pralni prašek, dober kavni nadomestek, cikorija, kava, papirnate vrečice, papir za zavoje, vrče za mast in med, izboren rumesenc, za čaj zadostujeta samo dve kavnni žlički na skodelico. Prodaja se v skladišču Balkan I. nadstropje. 404

Zbirko zanimivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:
„Šopek samotarke“
Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica **M. Komanova**
Založila in izdala
Zvezna knjigarna
v Ljubljani, Marijin trg 8
Cena vezani knjigi K 4·60, broširani K 3·20.

Pisemski papir najfinejše vrste
priporoča 102
Marija Tičar, Ljubljana
Največja izbira umetniških razglednic

„CROATIA“
zavarovalna zadruga v Zagrebu
Zavarovalni oddelki: Življensko zavarovanje z zdravniško preiskavo in življensko zavarovanje brez zdravniške preiskave, zavarovanje proti požaru, zavarovanje proti vlomu, zavarovanje proti nezgodam. Posebno zavarovanje proti nezgodam na železnici, za kar se plača samo enkratna premija za celo življensko dobo.
Prospekte pošilja in daje pojasnila
Glavno zastopstvo za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg štev. 11.
Sprejemajo se sposobni zastopniki v vseh krajih.

Peter Stepič
Veletrgovina z vinom
na debelo in na drobno.
Spodnja Šiška 256
Ljubljana. 4

Rum — Delikatesna trgovina — Cognac
KAROL FAVAI
v Sp. Šiški, Kolodvorska cesta št. 150
se priporoča za cenj. naročila za vse v ta obrat spadajoče blago. **Cene primerne!**
Slivovka — Točna postrežba! — Vino v stekl.

Baterije in vžigalnike
vseh vrst zopet v zalogi pri
Ignac Vok, Ljubljana
Sodna ulica 7.

Moka vseh vrst in pšenične otrobe
nudim od 1 vreče dalje. Ker je treba zopet nove izvoznice bo v naprej dobava zopet težja zato naj se vsakdo preje preskrbi. Priporočam se osobito konsumnim društvom,
Prva Jugoslovanska zaloga vseh živil na debelo za Kranjsko v Ljubljani
Ljudevit Jakovlić.

Najlepše darilo mladini
je povest slovenskega dečka iz pretekle svetovne vojske
„DORE“.
Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 3·50. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v **Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8.**

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani
r. z. z n. z.
Obrestuje hranilne vloge po
2%
Sprejema vloge na tekoči račun. — Čekovni promet. — Eskont in inkaso menic. — Lombardiranje vrednostnih papirjev.
Stanje hranilnih vlog nad . . . . . K 50.000.000·—
Reservni zakladi nad . . . . . K 1.100.000·—
Ustanovljena leta 1881.

4% posojilo na državne bone kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Poziv na podpis.

Na podlagi pooblastila ministrskega sveta z dne 17. decembra 1918 štev. 21 je ministrstvo za finance razpisalo z odlokom z dne 15. marca 1919, 200 milijonsko državno posojilo. Izdajo se 4$_0$/$_0$ blagajniški boni.

Boni se glase na rok šest mesecev, tako da se polno in v gotovini izplačajo dne 3. novembra 1919.

Izdajajo se boni po 500, 1000, 10.000, 50.000 in 100.000 kron.

Kdor hoče podpisati državno posojilo, mora podpisano svoto po odbitku obresti takoj vplačati.

Za bon v znesku:

500 K se vplača 490 K. 1000 K se vplača 980 K 10.000 K se vplača 9800 K 50.000 K se vplača 49.000 K. 100.000 K se vplača 98.000.

Obresti teh bonov so proste davka na obresti in rente.

Podpisovanje se začne dne 23. aprila in se konča dne 8. maja 1919.

Bonom je priznana pupilarna varnost. Vporabljati se morejo tudi za kavcije. Z boni se more, potem ko zapadejo plačati tudi davek.

Z izvršitvijo celokupne akcije je pooblaščen sindikat denarnih zavodov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev s sedežem v Zagrebu. Od ljubljanskih zavodov so v tem sindikatu zastopane: Deželna banka, Ilirska banka in Ljubljanska kreditna banka. Sindikat bo imenoval ostale denarne zavode v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, kjer se more posojilo podpisati in vplačati.

Deželna vlada za Slovenijo:
Dr. Brejc, s. r., predsednik.